

Pregledni naučni članak / Review Scientific Article

Primljen / Received: 13.9.2019.

UDK: 342.25:352

**DECENTRALIZACIJA KROZ LOKALNU SAMOUPRAVU
DECENTRALIZATION THROUGH LOCAL SELF-GOVERNMENT**

Rade Lazić

doktorant Fakulteta za upravu

Univerzitet u Sarajevu

radelazic13@gmail.com

Sažetak

Svaka analiza nastanka i razvoja lokalne samouprave morala bi respektirati historijsku činjenicu da su najranije zajednice bile, zapravo, lokalne zajednice, pri čemu treba istaći da je određenje lokalnosti znatno mlađe i rezultat je protivrječnosti ovoga tipa zajednice sa širom politički organiziranom zajednicom. Lokalna samouprava predstavlja veoma složen problem političke nauke i kompleksnu pojavu političke i ustavne prakse. Polazeći sa stanovišta da lokalna samouprava ima svoje korijene u periodu prije nastanka države, treba istaći da savremena lokalna samouprava svoje najbliže empirijsko izvorište ima u feudalizmu, gdje je personificirana u „slobodnim gradovima“, i „slobodnim komunama“. U radu ćemo se bazirati na decentralizaciju kroz lokalnu samoupravu. U kontekstu ovakvog historijskog razvitka evropska teorija u značajnoj mjeri pod pojmom decentralizacije podrazumijeva lokalno samoupravljanje. Naime, decentralizacija u ovom smislu ima značenje prenošenja poslova države na druge institucije koje nisu u njenom organizacionom mehanizmu, već imaju izvjestan stepen samostalnosti. Pojam decentralizacije ima široko značenje u političkoj i pravnoj teoriji što ćemo nastojati objasniti u samom naučnom radu.

Ključne riječi: lokalna samouprava, decentralizacija, država

Summary

Any analysis of the origin and development of local self-government should respect the historical fact that the earliest communities were, in fact, the local communities, and it should be pointed out that the locality definition is much younger and the contradiction of this type of community with the wider politically organized community is the result. Local self-government

is a very complex problem of political science and a complex phenomenon of political and constitutional practice. Starting from the point of view that the local self-government has its roots in the period prior to the creation of the state, it should be noted that modern local self-government has its closest empirical source in feudalism, where it is personified in “free cities” and “free communes”. In this paper, we will base ourselves on the decentralization through local self-government. In the context of such a historical development, European theory, to a significant degree, under the concept of decentralization implies local self-management. Namely, decentralization in this sense has the meaning of transferring the state’s affairs to other institutions that are not in its organizational mechanism, but have a certain degree of autonomy. The term decantalization has a broad meaning in political and legal theory, which we will try to explain in the scientific work itself.

Keywords: local self-government, decentralization, state

UVOD

Na evropskim prostorima u bližoj prošlosti nije relevantnije zaživjela teorija o prirodnim pravima opština čiji nosilac su francuski reformatori pred buržoasku revoluciju, kao i žirondinci u prvoj revolucionarnoj fazi. Na tragu ove teorije lokalne zajednice bi imale određena prirodna prava koja ne bi ni u kom aspektu zavisila od države, već bi bila pandan prirodnih prava čovjeka i građana. U srednjeevropskim zemljama nastaje dioba zadataka lokalnih samoupravnih zajednica na vlastite, tj. samoupravne, nasuprot nametnutih, koji su preneseni, što je direktna posljedica uticaja teorije o prirodnim pravima opština, koja će svoje uporište izgubiti tek kasnije, nakon intezivnijeg političkog razvoja na evropskom kontinentu.

U kontekstu ovakvog historijskog razvitka evropska teorija u značajnoj mjeri pod pojmom decentralizacije podrazumijeva lokalno samoupravljanje. Naime, decentralizacija u ovom smislu ima značenje prenošenja poslova države na druge institucije koje nisu u njenom organizacionom mehanizmu, već imaju izvjestan stepen samostalnosti.

Njemačka pravna teorija sadrži pojam decentralizacije koja se realizira kroz samoupravu (Dezentralisation durch die Selbstverwaltung)¹⁰, koji nije isto

¹⁰ Svjetska deklaracija o lokalnoj samoupravi; XXVII kongres Saveza lokalnih vlasti (IULA), Rio de Žaneiro, 1985.

što i administrativna decentralizacija (Administrative Dezentralisation). Pojam administrativne decentralizacije podrazumijeva to da država, pored jedinstvenih centralnih vlasti ima u svom sastavu i vlasti na srednjem i lokalnom stupnju, pri čemu te vlasti dobijaju samostalna upravna ovlaštenja, kao i pravo na odlučivanje.

U tom okviru država jedan dio vlasti, tačnije oblast javnih poslova koji su lokalnog karaktera, dakle, pripadaju korpusu lokalnih poslova, prepušta lokalnim samoupravnim zajednicama kako bi one ove poslove, uslovno rečeno, realizirale samostalno, preko svojih organa uz korištenje vlastitih sredstava, mada centralni državni organi zadržavaju pravo izvjesne kontrole nad ovim obavljanjem samoupravnih poslova lokalnih zajednica.

1. DECENTRALIZACIJA KROZ LOKALNU SAMOUPRAVU

Pojam decentralizacije ima široko značenje u političkoj i pravnoj teoriji. Kada se etimološki razloži on zadobija simboliku organizacionog pojma koji označava oblik organiziranja sistema upravljanja pojma koji označava oblik organiziranja sistema upravljanja koji je suprotstavljen pojmu centralizacije. Kada se pojam decentralizacije projicira na teritorijalne sisteme, kao što je državni teritorij, onda on sugerira da, pored centralnih organa, čija nadležnost zahvata uglavnom čitav državni teritorij, postoje i oni organi čije prerogative se odnose samo na dio te teritorije. To znači da se organizacija i vršenje funkcije vlasti i upravljanja javnim poslovima jedne društvene zajednice može realizirati kako kroz model čvrste centralizacije tako i preko nešto blaže varijante centralizacije kroz dekoncentraciju, a onda i na način uspostavljanja principa centralizacija – decentralizacija, koja znači jedan novi kvalitet.

Drugi pomenuti model pretpostavlja da dio poslova centralnih organa kao njihove ekspoziture obavljaju disciplinirani organi, pri čemu oni nemaju nikakve samostalnosti, već su kao dekoncentrirani državni organi samo izvršioc i zadataka koje su im povjerali centralni organi u potpunosti kontrolirajući njihovu realizaciju. Treći navedeni oblik organiziranja funkcije vlasti i upravljanja nema karakter samo tehničke podjele poslova uz zadržavanje principa hijerarhije već znači i redistribuciju položaja centralnih i nekih drugih organa koji njima ne pripadaju, kao i odnose između njih. Decentralizirani organi moraju imati izvjestan stepen autonomije u odnosu na centralne, a ovaj nivo samostalnosti može biti i političkog, a ne samo organizacionog karaktera.

Lokalna zajednica predstavlja socijalni realitet koja generira izvorne zadatke lokalne samoprave koje građani povjeravaju svojim izabranim organima. Ovo, istovremeno, ne dovodi u pitanje praktičnu neophodnost da sistem lokalne samouprave kao integralni segment jedinstvenog društveno – političkog sistema predstavlja i zakonodavstvom uređenu ustavnu kategoriju. Identifikacija decentralizacije sa lokalnom samoupravom nije moguća ni stoga što decentralizacija predstavlja upravni aspekt ovog problema, ali ne i politički koji je itekako značajan.

Po načinu nastajanja u velikom broju društveno političkih sistema u svijetu, kao i po vlastitoj unutarnjoj logici, lokalna samouprava se ne može reducirati na decentralizaciju, budući da lokalna samoupravnost ne znači samo jedan od oblika ograničavanja centralizma već, prije svega, samostalnu društvenu instituciju koja mora imati visok stepen nezavisnosti u odnosu na centralne institucije državnog uređenja. U jednom broju zemalja lokalna samouprava je predstavljala političko utemeljenje organiziranja centralnih institucija, posebno parlamenta, zbog čega je smatrana specifičnom institucijom organiziranja vlasti koja nije dio državne aparature¹.

Ovakav pristup objašnjenju lokalne samouprave egzistira i u savremenom svijetu, gdje ekonomska i politička centralizacija na osnovu kapitalističkog razvoja produciraju manje ili više centralizirane i ujedinjene državne sisteme koje centralni državni organi predstavljaju i operacionaliziraju.

Postoji ne samo teorijska nego i realna razlika između fenomena decentralizacije i lokalne samouprave. Lokalna samouprava objektivno predstavlja instituciju u kojoj se realizira političko pravo građana na samoupravljanje. Decentralizacija je kategorija koja je konstitutivni element državne organizacije koja sadrži u sebi više i niže organe, a opslužuju ih centralna i lokalna administracija koje dobijaju različite zadatke, te im se povjeravaju različite funkcije, pri čemu se obezbjeđuje da lokalna uprava ima određen nivo samostalnosti u realizaciji dobijenih zadataka, mada je uvijek prisutan niži ili viši stepen kontrole centralne vlasti koja konstantno ima epitet jedinog stvarnog ustavnog nosioca suvereniteta, koji ima zadaću da obezbjeđuje efikasno funkcioniranje konkretne društvene zajednice.

Komunalne ustanove predstavljaju za slobodu ono što osnovna škola predstavlja za nauku. Bez komunalnih ustanova jedan narod može imati

¹ Musabegović N., Vočkić-Avdagić J., Nuhanović A., „Lokalna samouprava traganja i iskustva“, Centar za promociju civilnog društva Sarajevo, Sarajevo, 1999, str. 67

slobodnu vladu, ali ne može imati duh slobode. U ovom kontekstu se može postulirati teza da su u biću lokalne samouprave inkorporirani elementi neposredne demokratije, te da je sa tog stanovišta lokalno samoupravljanje jedan od krucijalnih oblika realiziranja suverenosti građana u demokratski uređenim društvima. Lokalna samouprava je socijalni prostor u kome građani neposredno odlučuju ili neposredno biraju svoja predstavnička tijela, koja će efektivno odlučivati o realizaciji njihovih vitalnih društvenih interesa, te biraju izvršne organe za sprovođenje svojih odluka. Uslov za to je da kompletan mehanizam lokalnog samoupravljanja mora imati obezbjeđene finansijske pretpostavke za efikasno djelovanje.

Prava i dužnosti lokalne samouprave, tačnije njene nadležnosti, i formalno i stvarno, su od presudnog značaja za obavljanje vitalnih funkcija, a onda i za egzistenciju lokalne zajednice kao teritorijalne i socijalne zajednice građana koji u njoj žive. Iako ove dvije kategorije imaju niz dodirnih tačaka i ne isključuju jedna drugu, lokalna samouprava se razlikuje od decentralizacije prevashodno po tome što je ona primarno politička institucija koju obilježava samostalnost u odlučivanju o poslovima iz izvornog djelokruga, kako onda kada građani neposredno odlučuju tako i onda kada to čine preko svojih slobodno izabраниh predstavnika, te što je ustavnost i zakonitost jedini kriterij verificiranja i kontrole odluka i opštih akata donesenih u lokalnim zajednicama.

1.1. Konceptije lokalne samouprave

Evropske prostore karakterizuju, uglavnom, dvije temeljne konceptije lokalne samouprave. Prva od njih je kontinentalna, ustanovljena na principu decentralizacije kao političko – pravne osnove lokalne samoupravnosti, dok druga, engleska, počiva na stanovištu da je lokalna samouprava izvorna institucija koja nije produkt državnog aparata, niti njegova produžena ruka, te da je nastala prirodnim putem, a u odnosima sa državnim sačuvala položaj koji je izgrađivan tokom historijskog razvoja. Iako se dobija privid da su ova dva koncepta na suprotnim pozicijama i to ne samo kao teorijske platforme nego i u njihovoj konkretnoj realizaciji, naručito kada je u pitanju njihov odnos prema državnom organizmu, moramo kazati da je to što nam se na prvi pogled čini da su razlike nepremostive, zapravo lažna slika, budući da razlike nisu tako drastične².

² Dedić S., „Lokalna samouprava u Federaciji BiH“, Univezitetaska knjiga, Sarajevo, 1998., str: 71.

Te distinkcije koje postoje sve više bivaju relativizirane problemima savremenog društvenog organiziranja čija razlika u razvijenim zemljama danas postoje sve manje, te se zbog toga sve više homogeniziraju i putevi njihovog prevazilaženja. Na tom tragu u modernim društvima dolazi do približavanja funkcija države sa funkcijama lokalnih zajednica, što rezultira uspostavljanjem fleksibilnijih odnosa između ovih institucija. Istovjetnost problema sa kojima se susreću savremena društva nužno nameće potrebu prihvatanja iskustava drugih, te u tom smislu razrješavajući slična pitanja i državni organizmi, kao i lokalna samouprava, različitih zemalja sve više kroz regionalne, evropske i svjetske integracije približavaju i harmoniziraju.

Daytonskim ustavom, Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, unutrašnjim preoblikovanjem teritorije sa većinskim bošnjačkim i hrvatskim stanovništvom, te uspostavljanjem nove opštinske vlasti (preoblikovanjem teritorije je preoblikovan i sistem vlasti) na savremenim iskustvima lokalne samouprave, kao i donošenjem Zakona o osnovama lokalne samouprave, kantonalnih zakona i niza opštinskih akata koji reguliraju ovu problematiku, a onda i ratifikacijom Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, instaliran je normativno – pravni okvir u koji su formalno – pravno ugrađeni moderni standardi ljudskih prava i sloboda, a u skladu s tim i pravo na lokalnu samoupravu kao sastavni dio ukupnog korpusa ljudskih prava.

Uprkos značajne normativne produkcije, te burne ali često neplodne obimne političke aktivnosti od opština, preko kantona, do Federacije, može sa sa velikom dozom sigurnosti konstatirati da novi sistem lokalne samouprave naizilazi na ozbiljne teškoće, nerazumijevanja i opstrukcije. Kada analiziramo praktične konsekvence neodoljivo nam se nameće utisak da je došlo do snažne koncentracije i centralizacije vlasti sa državnim prerogativima, a onda i političke i ekonomske moći u kantonima, pri čemu je opština u značajnoj mjeri ekonomski razvlaštena, te je stoga lokalna samouprava prigušena usljed nepostojanja materijalnih mogućnosti za inicijative i razrješavanje vitalnih potreba građana.

1.2. Decentralizacija uprave

Decentralizacija je vrlo popularan izraz, čak je i ponešto poput proročke riječi, ako se shvaća kao suprotnost centralizaciji kao univerzalnom lijeku. Umjesto toga, trebalo bi je pomno analizirati i vrijednovati budući da uz dobre strane ima i nedostataka. Decentralizaciju i centralizaciju ne bi trebalo promatrati

kao suprotnosti, nego kao dopunjujuće pojave, gdje je pravo pitanje zapravo pitanje razine decentralizacije zbog specifičnih okolnosti u određenoj zemlji.

Korisni učinci koje decentralizacija može donijeti često se upotrebljavaju kao argumenti u korist decentralizacije. Decentralizacija obuhvata³:

- Promiče sudjelovanje građana,
- Osigurava veće razumijevanje za brige i potrebe građana, Predstavlja protutežu autoritarnoj državi,
- Daje priliku za pokuse s novim strukturama i politikama,
- Osigurava veću učinkovitost i uspješnost u obavljanju usluga,
- Stvara osjećaj zajedništva i
- Povezuje civilno društvo sa državnom vlašću.

Budući da je decentralizacija širok pojam, ona ima različite dimenzije. Ovaj prijenos odgovornosti odnosi se na različite funkcije, koje se mogu decentralizirati:

- Planiranje,
- Finansiranje,
- Upravljanje uslugama i
- Izvođenje usluga.

Proces decentralizacije može uključivati samo jednu od njih ili bilo koju njihovu kombinaciju, pa čak i sve odjednom. Decentralizacija uprave javlja se u mnogim oblicima, ovisno o specifičnoj situaciji. Obilici decentralizacije uprave mogu biti⁴:

- Mijenjanje teritorijalne strukture uprave,
- Mijenjanje funkcija i
- Mijenjanje organizacijskih struktura i prakse upravljanja.

³ Ploštajner Z., „Decentralizacija i sudjelovanje građana na lokalnoj razini“, Smjerokaz, Zagreb, 2000, str: 40.

⁴ Ramljak M., „Aktuelni problemi decentralizacije“, Institut za društvena istraživanja Sveučilište, Zagreb, 1990., str: 123.

Vrste decentralizacije se razlikuju i imaju različite karakteristike. Tri glavna tipa su dekoncentracija, delegiranje i devolucija, koji izražavaju različite stupnjeve decentralizacije. Dekoncentracija je najslabija forma jer je ograničena na preraspodjelu odgovornosti između različitih nivoa državne uprave, dok moć odlučivanja ostaje u rukama države. Delegiranje je sveobuhvatna forma jer se odgovornost za obavljanje određenih zadataka prenosi na polu-autonomne organizacije koje državna uprava ne kontrolira u potpunosti. Devolucija poziva na najviši nivo decentralizacije, jer ovlašćuje niže nivoe upravljanja u punoj odgovornosti za donošenje odluka, finansiranje, upravljanje i učinak⁵.

1.3. Učestvovanje građana na lokalnom nivou

Preduslov svakog pokušaja obnove mira, stabilnosti i održivog rasta u jugoistočnoj Evropi je izbjegavanje daljnje fragmentacije i podjele po etničkim, vjerskim, jezičkim ili kulturnim granicama. Ipak, u jugoistočnoj Evropi, prekomjerna centralizacija i jednopartijski sistem spriječili su razvoj demokratskih političkih troškova i tradicije. Uprkos postojanju značajnih manjina u gotovo svim državama, razlike uglavnom nisu javni komentatori, i ne raspravljaju se otvoreno, poštuju se i vrednuju kao nešto vrijedno, obogaćujući društvo, već umjesto toga su gurnute. Ovaj rad bavi se problemom odnosa lokalnih vlasti. Postavljamo osnovno pitanje: Šta bi mogao biti glavni doprinos lokalne vlasti razvoju demokratske, prkosne i mirne države i društva? Kada razmišljamo o ovom pitanju, moramo uzeti u obzir i činjenicu da odnos između vlasti i građana postaje sve složeniji i mnogo čudniji.

Značaj javne uprave za dalji demokratski razvoj tranzicijskih zemalja često se zanemaruje. Ipak, ona ima centralnu ulogu u procesu upravljanja vladom, zahvaljujući svom učešću u vladi. Javna uprava se sastoji od niza institucija usmjerenih ka praktičnoj provedbi politike. Ne bi trebalo da budemo prisiljeni da nestanemo iz vida institucija da utiču na njihov društveni, ekonomski i politički kontekst, kao i da snažno utiču na njihov kontekst. Javna uprava vlade, odnosno vlada na djelu, praktično je aktivna vlada koja svojim aktivnostima i neaktivnošću utječe na svakodnevni život građana. Ali zbacivanje javne uprave upotrebom vlasti, odnosima dominacije i podređivanja onemogućilo bi nam da shvatimo njegovu širu, političku ulogu. Javna uprava učestvuje u političkom procesu formiranja općeg dobra, a istovremeno je glavni faktor u

⁵ Evropska povelja o lokalnoj samoupravi, Savjet Evrope, Strazbur, 1985.

njegovom uspostavljanju⁶.

Smatramo da je efektivno učešće građana ključno za dobru vladu. Izabrani predstavnici, državni službenici i građani imaju važnu ulogu u upravljanju lokalnom zajednicom, regijom ili državom. Saradnja između vlade, jedinica lokalne samouprave i građana vodi do najboljih političkih odluka. Da bi se ispunile preuzete obaveze, prihvatanje određenih principa može biti od velike pomoći:

- Procijeniti aktivno učešće građana kao ključni faktor za budućnost lokalne zajednice,
- Promovisati građansku akciju zasnovanu na mogućnostima za uključivanje pojedinaca i različitih udruženja građana,
- Poštujte i uzmite u obzir svaki doprinos građana i pravovremeno reagirajte na njihove stavove i spoznaje,
- Podsticati situacije koje odražavaju i javno izražavaju bogatstvo raznolikosti lokalne zajednice,
- Pružiti javnosti značajne, pravovremene i široko distribuirane informacije kako bi se podstaklo učešće građana u političkim i administrativnim procesima,
- Pružiti građanima priliku da se uključe na samom početku procesa kreiranja politike i planiranja i razvoja projekata,
- Redovno ocjenjivati djelotvornost doprinosa građana i njihovih udruženja u potrazi za mogućim boljim rješenjima.

Javna politika i javna pitanja u demokratskom društvu moraju se otvoreno raspravljati i odlučivati, uzimajući u obzir opće dobro. Institucionalna struktura je neophodna da bi se osigurali uslovi za raspravu o javnom interesu i da bi se ova rasprava otvorila svim građanima, a ne samo onima koji imaju odgovarajuću računalnu snagu ili najveći politički uticaj. Podsticanje i širenje civilne aktivnosti za demokratiju je veoma važno. Građani, oligarsi i javna uprava moraju međusobno komunicirati. Javna debata je takođe dobra škola demokratije, u kojoj ljudi praktikuju praktične aktivnosti kako bi se nosili sa zahtjevima svoje uloge ili uloge aktivnog građanina u društvu.

⁶ Ramljak M., „Uprava i društvo“, Institut za društvena istraživanja Sveučilište, Zagreb, 1996. Str: 33.

ZAKLJUČAK

Za obične građane, centralna vlast je često previše udaljena od svakodnevnog života i nije u stanju da se nosi sa svojim trenutnim problemima. Zato je lokalna uprava važna za pojedince i njihove porodice. Djeca idu u državne škole u selima i gradovima, koriste lokalne puteve i transport, a lokalne vlasti prijavljuju važne porodične događaje kao što su rođenje i smrt, opština obezbjeđuje vodu i struju. Zato je decentralizacija postala globalni trend, kako bi se odgovorilo na brojne propuste centralnih vlasti, na pragmatičan i efikasan način. U tom smislu, općine i druge jedinice lokalne samouprave jačaju u sve većem broju zemalja na svim kontinentima.

U modernoj političkoj i ustavnoj teoriji postoje mnoge definicije lokalne samouprave, koje se nalaze na više ili manje suprotan način. U središtu različite definicije sadržaja ovog koncepta su dublje filozofsko-teorijske polazne tačke pojedinih autora, kao i vezanost za odgovarajuću pravnu i političku tradiciju pojedinih država i pravnih sistema. Moguće je iznijeti dva suprotna stajališta o prirodi lokalne samouprave.

Prema prvom, sistem lokalne samouprave predstavljao bi dio teritorijalne organizacije moderne države koja, radi racionalnosti i efikasnosti u obavljanju svojih funkcija i poslova, ostavlja ili povjerava lokalne vlasti koje su u potpunosti ili djelomično izabrane od strane samih građana bez utjecaja centralne vlasti i koje, unutar više ili manje strogi i precizni pravni okviri, obavljaju dodijeljene zadatke samostalno, uz veću ili manju kontrolu centralnih, tj. državne vlasti. Bez obzira na činjenicu da je u tom smislu lokalna samouprava garantovana najvišim pravnim aktom države svojim ustavom (što znači da parlament ne može ukinuti svoje propise, svoje zakone ili izvršnu vlast), to razumijevanje lokalne samouprave stavlja naglasak na njegov(derivat) karakter.

Osnova lokalne samouprave je država i njena volja da određene javne funkcije dodijeli lokalnim vlastima, a u slučaju da nije zadovoljna njihovim radom, one ih u načelu mogu zakonski vratiti. Pojednostavljeni sistem lokalne samouprave, kao dio državne organizacije sa specifičnim lokalnim izabranim organima, danas nije prisutan ni u jednoj demokratskoj državi. Međutim, sistemi lokalne uprave u Francuskoj, Belgiji, Italiji, a dijelom u Njemačkoj i Austriji, tradicionalno su prikladniji za ovu vrstu razumijevanja.

Naprimjer, sadašnji francuski ustav i francuska politička i ustavna tradicija su lojalni princip nacionalnog suvereniteta koji proglašava vladu kao rezultat

naroda, koji narod pravi i koji vlada ljudima u Republici, koja je nedeljiva, sekularna, demokratska i socijalna. Samo Odjeljak XI Ustava, koji se odnosi na teritorijalne jedinice Republike, odnosi se na lokalne jedinice, općine i odjele, koji su slobodni da sami upravljaju putem samoupravnih vijeća pod uvjetima predviđenim zakonom i u kojima (u odjelu) postoji zamjenik centralne vlade tj. prefekt, koji je odgovoran za nacionalni interes, upravni nadzor i nadzor nad zakonima Republike Francuske. Ustav je, u tom smislu, validan pokazatelj i činjenica da se pojam "lokalna uprava" već dugo koristi u toj zemlji. Takođe se odnosio na lokalne jedinice koje nemaju samoupravni karakter. Tek nedavno u francuskoj književnosti počeo se koristiti termin lokalna uprava (gouvernement locale), što predstavlja prihvatanje engleskog koncepta lokalne uprave i, dijelom, engleskog koncepta lokalne uprave. Iz tih razloga, francuski model lokalne samouprave, od strane mnogih autora, odavno se smatra zaštitnikom lokalne samouprave, a ne stvarnom lokalnom samoupravom.

Ustav Italije iz 1947. godine u svojim osnovnim principima, između ostalog, priznaje lokalnu samoupravu i autonomiju i utvrđuje da Republika Italija, iako jedinstvena i nedjeljiva država, primjenjuje najširi opseg administrativne decentralizacije. Ustav predviđa da državni zakoni poštuju principe samouprave i decentralizacije. Italija je bila prva evropska zemlja koja je uvela savremeni koncept regionalizma u svoj ustavni sistem, odnosno elemente značajne političke autonomije teritorijalnih jedinica - regija - ne-federalne vrste, ali je zadržala stav da lokalne jedinice (općine i pokrajine), pored samoupravnih zajednica granice, broj i funkcije određeni su opštim zakonima Republike, a istovremeno i teritorijalne jedinice državne i regionalne decentralizacije.

Literatura:

1. Dedić S., „Lokalna samouprava u Federaciji BiH“, Univezitetaska knjiga, Sarajevo, 1998.
2. Evropska povelja o lokalnoj samoupravi, Savjet Evrope, Strazbur, 1985.
3. Musabegović N., Vočkić-Avdagić J., Nuhanović A., „Lokalna samouprava traganja i iskustva“, Centar za promociju civilnog društva Sarajevo, Sarajevo,1999,
4. Ploštajner Z., „Decentralizacija i sudjelovanje građana na lokalnoj razini“, Smjerokaz, Zagreb, 2000.,
5. Pusić E., „Komuna i općina“, Informator, Zagreb, 1981.
6. Pusić E., „Lokalna zajednica“, Narodne novine, Zagreb, 1963.
7. Ramljak M., „Aktuelni problemi decentralizacije“, Institut za društvena istraživanja Sveučilište, Zagreb, 1990.
8. Ramljak M., „Uprava i društvo“, Institut za društvena istraživanja Sveučilište, Zagreb, 1996.
9. Svjetska deklaracija o lokalnoj samoupravi; XXVII kongres Saveza lokalnih vlasti (IULA), Rio de Žaneiro, 1985.,
10. Šmidovnik J., „Lokalna samouprava“ , Univerzitetaska knjiga, Sarajevo, 1999.